

مقایسه تغییرات برنامه درسی کارشناسی پرستاری در سال ۱۴۰۱ با سال ۱۳۹۳:

یک مطالعه مقایسه تطبیقی

محبوبه فیروز^۱، لیلا جویباری^۱، حمیده منجری^۲، غلامرضا محمودی شن^۲

۱. گروه پرستاری، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

۲. گروه پرستاری، مرکز تحقیقات پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی گلستان، گرگان، ایران

تاریخ دریافت:	چکیده
۱۴۰۳/۰۲/۳۱	زمینه و هدف: بازنگری برنامه درسی در طول سالیان مختلف به منظور افزایش صلاحیت بالینی دانش‌آموختگان پرستاری انجام می‌گردد. آگاهی مدیران و سیاست‌گذاران از تغییرات برنامه درسی پرستاری به منظور برنامه‌ریزی هرچه بهتر، امری مهم محسوب می‌شود. پژوهش حاضر باهدف مقایسه برنامه درسی کارشناسی پرستاری در سال ۱۴۰۱ در مقایسه با دوره قبلی آن صورت گرفت.
تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۹/۲۰	روش‌ها: مطالعه حاضر یک پژوهش کاربردی و از نوع توصیفی تطبیقی است. به منظور انجام این مطالعه از مدل چهار مرحله‌ای بردی (Bereday) که شامل چهار گام توصیف، تفسیر، مجاورت و مقایسه می‌باشد، بهره‌مند شدیم.
کلیدواژه‌ها: برنامه درسی، پرستاری، مقایسه تطبیقی	نتایج: درمجموع برنامه درسی ۱۴۰۱ در پنج فصل شکل‌گرفته است که بیشترین تغییرات ایجادشده نسبت به دوره قبلی مربوط به فصل سوم شامل اضافه شدن دو درس نظری جدید فرایند پرستاری و انسان و جامعه‌شناسی و حذف درس مراقبت پرستاری در منزل می‌باشد. همچنین فرآیندپرستاری به‌عنوان قلب فعالیت‌های پرستاران در هر درس به‌صورت اختصاصی مورد تأکید قرار گرفته است.
تمامی حقوق نشر برای دانشگاه علوم پزشکی تربت حیدریه محفوظ است.	نتیجه‌گیری: به نظر می‌رسد تغییرات صورت گرفته در برنامه درسی ۱۴۰۱ در راستای توجه بیشتر به فرآیند پرستاری، ایجاد زیربنای لازم در راستای توسعه نقش جامعه‌نگری در پرستاری و توجه ویژه به سلامت جامعه، می‌باشد. از سویی دیگر با توجه به چینش دروس، تأکید بر حضور مدرسین دروس علوم پایه در کنار مدرسین بالینی یک الزام محسوب می‌شود که می‌بایستی مدیران عرصه پرستاری به این موضوع نیز توجه لازم را داشته باشند.

مقدمه

نظام آموزشی در هر کشوری در تربیت نیروی علمی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی نقش بسزایی دارد که می‌تواند منجر به توسعه همه‌جانبه در جامعه شود (۱). در این میان، آموزش پرستاری به‌عنوان بخشی از نظام آموزش عالی در سال‌های اخیر توسعه و گسترش یافته است و همسو با آن دغدغه‌هایی در مورد کیفیت آموزش پرستاری همانند شایستگی فارغ‌التحصیلان را به وجود آورده است (۲). پویایی مراقبت‌های بهداشتی برای آموزش‌دهندگان پرستاری چالش‌هایی ایجاد می‌کند و آنان را ترغیب می‌نماید تا به توسعه و تغییر در برنامه‌های آموزشی پرستاری به‌منظور پذیرش نقش‌ها و مسئولیت‌های جدید همسو با تحولات سیستم‌های بهداشتی و درمانی روی آورند (۳).

برنامه درسی عامل کلیدی در تعیین ارزش‌ها، اهداف و موضوعات آموزشی است. سازمان‌دهی برنامه‌های درسی باید به شکلی انجام شود که موجب شکوفایی استعدادها، پرورش روحیه علمی، کاوشگری و خلاقیت در دانشجویان شود (۴). در صورت عدم طراحی مناسب برنامه درسی باکیفیت برای آموزش پرستاری خسارات جبران‌ناپذیری بر سلامت افراد جامعه، اعتبار علمی دانشگاه و دانش‌آموختگان وارد می‌شود (۵). مؤسسات آموزش عالی به‌عنوان متصدی و مجری برنامه درسی باید به تغییرات پیرامون خود واکنش داده تا بتوانند در سطح جهانی رقابت مؤثری را برای تضمین کیفیت آموزش فراهم نمایند (۶).

Schwendimann و همکاران (۲۰۱۹) توصیه می‌کنند که آموزش پرستاران می‌بایستی به سمت محیط‌های مراقبت اولیه هدایت شوند و همچنین مراقبت‌های اجتماعی و پیشگیرانه به‌جای مراقبت‌های حاد موردنظر قرار گیرند. در کشورهای مختلف معمولاً تمرکز مراقبت‌های بهداشتی به سمت افرادی است که با شرایط مزمن و غیرواگیر همانند فشارخون، دیابت و زوال عقل زندگی می‌کنند و نیاز به مراقبت مؤثر از این گروه و خانواده‌های آن‌ها از طریق همکاری‌های بین حرفه‌ای صورت

می‌گیرد (۱۱). بنابراین نیاز است تا برنامه درسی متناسب با نیازهای واقع بینانه جامعه هم‌تغییر نماید. Bell و همکاران (۲۰۲۳) بیان کردند که یک برنامه درسی پرستاری با افزایش مواجهه با مراقبت‌های اولیه می‌تواند آمادگی نیروی کار را بهبود بخشد و نیازهای مراقبت‌های بهداشتی را برطرف کند. بنابراین بازنگری برنامه درسی کمبودها را در آموزش مراقبت‌های اولیه برطرف می‌نماید و شکاف بین نیازهای مراقبت‌های بهداشتی اولیه و آمادگی پرستاری را کاهش می‌دهد (۷).

در برنامه درسی گاه می‌توان با ایجاد تغییراتی در روش تدریس همانند استفاده کمتر از سخنرانی و فعال نمودن دانشجویان، به‌کارگیری شبیه‌سازی و سایت‌های بالینی مختلف به اهداف مدنظر دست‌یافت. با این حال دریافت بازخورد از محیط بالینی برای تصمیم‌گیری در مورد تغییر برنامه درسی مهم است، بطوریکه برحسب داده‌های جمع‌آوری‌شده از محیط بالین، تغییرات لازم در برنامه درسی اعمال می‌گردد (۸).

بازنگری برنامه درسی با دست یافتن به این نکته که نیاز به تغییر وجود دارد آغاز می‌شود. از آنجایی که اساتید از ایده‌ها و رویکردهای جدید استقبال می‌کنند، باید در بازنگری برنامه درسی از نظرات آن‌ها استفاده شود (۸). مربیان پرستاری را باید تشویق کرد تا برنامه‌های آموزشی را بازنگری و اصلاحات مدنظر را ارائه دهند. در این صورت فارغ‌التحصیلان شایستگی لازم برای عملکرد در یک محیط مراقبتی که به‌سرعت در حال تغییر است کسب می‌نمایند و توانایی آنان برای مقابله با خواسته‌های متعدد افزایش می‌یابد (۹). برای کاهش دوگانگی‌هایی که در برنامه‌های پرستاری وجود کاهش شکاف بین تئوری و عمل و اینکه فعال‌سازی دانشجو در فرآیند یاددهی-یادگیری نیاز است که برنامه درسی تغییرات لازم را به همراه داشته باشد (۱۰). برنامه درسی پرستاری ایران متشکل از پنج فصل می‌باشد که چندین مرتبه در پاسخ به سند تحول نظام سلامت و نیازها و درخواست‌های نوپدید مددجویان مورد

مرحله اول این مدل که توصیف می‌باشد؛ به بررسی جامع اطلاعات در زمینه موضوع مورد بررسی که در این مطالعه برنامه درسی‌های پرستاری در سال ۱۴۰۱ و دوره قبلی آن در که در سال ۱۳۹۳ منتشر گردید، پرداختیم. سپس رؤس مهم موجود در دو برنامه درسی یادداشت تا به یک فهم کلی از برنامه درسی و تغییرات برجسته ایجاد شده دست‌یابیم. در مرحله تفسیر، به صورت موشکافانه به جزئیات موجود در رؤس هر یک از برنامه‌های درسی پرداخته شد. به عقیده Bereday تحلیل اطلاعات می‌بایستی مبتنی بر اصول و شیوه‌های مرسوم در علوم اجتماعی باشد. در مرحله هم‌جواری اطلاعاتی که در مراحل یک و دو بررسی شده است، طبقه‌بندی می‌گردد و کنار هم قرار می‌گیرند تا با ایجاد چارچوب مشخص، مسیر مناسبی برای مرحله بعدی ایجاد گردد. در این مرحله نیز شباهت‌ها و تفاوت‌های موجود در دو برنامه درسی توجه و یادداشت گردید و به دید عمیق‌تری نسبت به تغییرات ایجاد شده دست‌یافتیم. در مرحله آخر که مقایسه نام دارد، جمع‌بندی در ارتباط با مراحل قبلی صورت گرفت تا پاسخ به اهداف اختصاصی پژوهش حاضر، که بررسی تغییرات صورت گرفته در هر یک از پنج فصل برنامه درسی پرستاری می‌باشد، دست‌یابیم.

نتایج

نتایج مطالعه حاضر نشان داد که تغییرات مختلفی در هر یک از پنج فصل موجود در برنامه درسی فعلی نسبت به دوره گذشته صورت گرفته است و در ذیل به تشریح هر یک از تغییرات ایجاد شده به صورت جداگانه برحسب فصول موجود در برنامه درسی می‌پردازیم.

۱- فصل اول با عنوان "برنامه آموزشی رشته پرستاری در مقطع کارشناسی پیوسته" می‌باشد که شامل توضیحاتی از جمله تعریف رشته، شرایط و نحوه پذیرش در دوره، فلسفه، دورنما، رسالت، اهداف رشته، جایگاه شغلی، نقش در جامعه، مهارت‌های مورد انتظار دانش‌آموختگان، ارزیابی فراگیران، راهبردها و روش‌های آموزشی می‌باشد. تغییرات صورت گرفته

بازنگری قرار گرفته است تا بتواند پرستارانی توانمند، ماهر علاقه‌مند و خردورز را تربیت نماید. و از آنجایی که در ایران مطالعه‌ای به بررسی تغییرات برنامه درسی پرستاری در بازنگری جدید نپرداخته است. همچنین جستجوی گسترده در پایگاه‌های اطلاعاتی نشان داد که چنین مقایسه تطبیقی برای سایر رشته‌های وزارت بهداشت صورت نگرفته است. لذا مطالعه حاضر با هدف مقایسه تطبیقی برنامه درسی کارشناسی پرستاری ایران در طی دو دوره اخیر یعنی ۱۴۰۱ و ۱۳۹۳ می‌پردازد. انجام مطالعات تطبیقی با خلاصه و جمع‌بندی مسیری برای برنامه‌های درسی آینده ایجاد خواهد کرد و باعث برنامه‌ریزی بهتر سیاست‌گذاران در عرصه پرستاری می‌گردد.

روش‌ها

مطالعه حاضر یک پژوهش کاربردی و از نوع توصیفی- تطبیقی است. اهداف اختصاصی در مطالعه حاضر تعیین تغییرات صورت گرفته در دوره اخیر برنامه درسی رشته کارشناسی پرستاری بود. مدل‌های مختلفی جهت انجام مطالعه تطبیقی وجود دارد، از جمله مدل Burton Mack که شامل انتخاب، توصیف، کنار هم قرار دادن و توصیف مجدد می‌باشد. همچنین مقایسه توضیحی که به صورت کلی به توضیح دو موضوع می‌پردازد و یا مقایسه ارتباطی که علاوه بر توضیح به تعیین ارتباطات موضوعات مورد بحث می‌پردازد. یکی دیگر از مدل‌های مهم در زمینه مطالعات مقایسه تطبیقی، مدل چهار مرحله‌ای Bereday است که در مطالعه حاضر نیز از آن بهره‌مند شدیم. چهار مرحله این مدل شامل: توصیف، تفسیر، مجاورت و مقایسه است. این مدل یکی از معتبرترین و رایج‌ترین مدل‌های مقایسه سیستم‌های آموزشی محسوب می‌شود. مدل ضمن شناسایی شباهت‌ها، نقاط متضاد و تفاوت را در بین سیستم‌های آموزشی مختلف برجسته می‌کند و کیفیت آن‌ها را ارزیابی می‌کند. مدل مورداستفاده در مطالعه حاضر به کرات در مطالعات قبلی استفاده شده است و به دلیل سادگی و آشنایی بیشتر پژوهشگران با این مدل، انتخاب گردید. در

کارگاه پنجم که تحت عنوان "مرگ مغزی، اهدا و پیوند اعضا" جدیداً اضافه شده است.

در قسمت دروس نظری و عملی تغییرات گسترده‌ای صورت گرفته است که جزئیات آن‌ها در جداول شماره دو و سه آورده شده است. از جمله تغییرات در دروس نظری می‌توان به اضافه شدن دروس "انسان‌شناسی / جامعه‌شناسی پرستاری"، "فرایند پرستاری" و همچنین حذف درس "مراقبت پرستاری در منزل" اشاره نمود. در دروس عملی نیز می‌توان به کاهش دو واحد از کارآموزی در عرصه "اصول مدیریت خدمات پرستاری" و اضافه شدن آن واحد به کارآموزی سه سال اول اشاره نمود. همچنین آزمون نهایی عملی که در پایان ترم هشتم وجود داشت، حذف شده است.

۴- در فصل چهارم به استانداردهای ضروری برنامه‌های آموزشی رشته پرستاری در مقطع کارشناسی پیوسته اشاره می‌شود. در بازنگری جدید این استانداردها از سیزده مورد به بیست و هشت مورد افزایش یافته است که از مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به تطابق حداقل هشتاد درصدی محتوای تدریس شده با محتوای مشخص شده، فراهم بودن فضاها و امکانات آموزشی عمومی، اختصاصی، رفاهی و فرهنگی، منابع و کتب درسی و تأمین اعضای هیات علمی و کارکنان موردنیاز، در دسترس قراردادن آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و گایدلاین‌ها در دسترس همه مخاطبین، تشکیل کارپوشه آموزشی برای کلیه فراگیران، مشارکت فراگیران در برنامه‌های پژوهشی و ارزیابی فراگیران به روش‌های مندرج در برنامه، اشاره نمود.

۵- در فصل پنجم نیز به نحوه ارزشیابی برنامه درسی رشته پرستاری در مقطع کارشناسی پیوسته توسط مدیران و سیاست‌گذاران رشته اشاره شده است. این فصل مواردی از جمله ارزشیابی تکوینی و نهایی برنامه، شاخص‌ها، شیوه، متولی ارزشیابی برنامه و نحوه بازنگری را در برمی‌گیرد. همچنین تأکید بر انجام ارزشیابی برنامه به صورت نظام‌مند و مستمر با همکاری مرکز مطالعات و توسعه دانشگاه شده است.

با جزئیات در جدول یک مشخص شده است. از مهم‌ترین تغییرات می‌توان به بخش "توانمندی‌های اختصاصی" اشاره نمود که وظایف حرفه‌ای پرستار با جزئیات در هر یک از حیطه‌های مراقبتی، حمایتی / مشاوره‌ای، آموزشی و پژوهشی بیان شده است. همچنین حیطه مدیریتی نیز جدیداً به این بخش اضافه گردیده است. تعداد هجده فلسفه در دوره قبلی به نه مورد تقلیل یافته است که در جدول شماره یک مشخص می‌باشد.

۲- در فصل دوم "حداقل نیازهای برنامه آموزشی" رشته پرستاری در مقطع کارشناسی پیوسته مشخص شده است که شامل حداقل هیات علمی، کارکنان آموزش‌دیده برای اجرای برنامه، فضا یا تجهیزات عمومی و اختصاصی موردنیاز، می‌باشند (جدول یک). حضور هیات علمی دروس پایه در کنار دروس تخصصی در برنامه درسی جدید تأکید شده است.

- فصل سوم با عنوان "مشخصات برنامه آموزشی رشته پرستاری" در مقطع کارشناسی پیوسته شامل مشخصات دوره، نام دروس، تعداد واحدهای درسی، طول دوره و ساختار آن می‌باشد. تغییرات در واحدهای دروس نظری و کارآموزی‌ها در جدول دوم و سوم ذکر شده است. از مهم‌ترین تغییرات می‌توان به اضافه شدن تشخیص‌های پرستاری به هر درس تخصصی اشاره نمود. همچنین در قسمت روش تدریس برای دروس مختلف بازنگری شده و برخی از روش‌های جدید همانند تدریس همتا، به‌کارگیری نقشه مفهومی و حل مسئله به آن‌ها اضافه شده است. جهت ارزیابی دانشجویان مواردی از جمله استفاده از آزمون تعاملی رایانه‌ای، ارزیابی بالینی ساختارمند عینی (OSCE)، مشاهده مستقیم مهارت‌های رویه‌ای (DOPS)، آزمون ۳۶۰ درجه، ارزیابی کارپوشه (Port folio)، ارزیابی کارنما (log book) و ارزیابی تعهد حرفه‌ای و اخلاقی اضافه شده است. همچنین تعداد کارگاه‌های اجباری از یازده به پنج کاهش پیدا کرده است که شامل کارگاه‌های ایمنی مدجو، اعتباربخشی، آشنایی با مخاطرات شغلی، نقش پرستاران در پدافند غیرعامل و

جدول ۱: تغییرات فصل یک و دو برنامه درسی کارشناسی پیوسته پرستاری در بازنگری جدید

برنامه درسی سال ۱۴۰۱		موضوع
حذف شده	اضافه شده	
-	<ul style="list-style-type: none"> - رعایت و حفظ حقوق و کرامت مددجویان خانواده آنان و همکاران - ارتقاء سلامت جسمی، روانی اجتماعی و معنوی مددجویان بیماران - همکاری با سایر اعضای تیم سلامت در مراقبت از مددجویان / بیماران - انجام مراقبت‌های پرستاری بر اساس نیازهای مددجویان بیماران مبتنی بر دیدگاه سیستمی و جامع‌نگری و تأکید بر توسعه مهارت‌های حرفه‌ای - تعالی اخلاقی اعتلای فرهنگ اسلامی رشد معنوی و پیشرفت متوازن و همه‌جانبه جامعه - رعایت ارزش‌های انسانی همچون اخلاق عدالت‌خواهی صداقت و انصاف در مراقبت از مددجویان بیماران - مددجو / بیمار محوری - یادگیری مستمر بر اساس روش‌های نوین پاسخگویی حرفه‌ای تضمین کیفیت ارائه خدمات به مددجویان بیماران - استفاده از فرآیند پرستاری به‌عنوان چارچوب علمی انجام مراقبت‌های پرستاری 	فلسفه، ارزش‌ها و باورها
	مراکز مراقبت در منزل	جایگاه شغلی دانش‌آموختگان
	مدیریتی	نقش‌های دانش‌آموختگان در جامعه
مراقبت از سر آلوده ، شستشوی گوش	<ul style="list-style-type: none"> - گرفتن نوار قلب، مراقبت از بیماران دارای چست تیوب، احیای پایه بزرگ‌سالان ، احیای پیشرفته بزرگ‌سالان ، بخیه زدن ، اعمال محدودیت فیزیکی ، پایش گلوکز خون، آماده‌سازی زمینه استریل ، پوشیدن دستکش استریل 	مهارت‌های عملی مورد انتظار
آموزش سیستماتیک	-	راهبردهای آموزشی
-	<ul style="list-style-type: none"> - در همه حال به حرفه‌گرایی توجه داشته و آن را رعایت کنند. - آیین‌نامه اخلاق پرستاری در جمهوری اسلامی ایران را رعایت کند. - در کلیه عملکردهای آموزشی پژوهشی و مدیریتی خود آداب اسلامی قوانین و مقررات را رعایت نمایند. 	انتظارات اخلاقی از فراگیران
-	آمار زیستی، اپیدمیولوژی، میکروبیولوژیست، متخصص انگل‌شناسی، فارماکولوژیست بالینی، اطلاع‌رسانی پزشکی، ایمنولوژی، ژنتیک پزشکی	تخصص‌های مورد نیاز پشتیبان الزامی
-	جامعه‌شناس، روانشناس	نیروهای مورد نیاز پشتیبان ترجیحی
-	حداقل ۱۰ نفر کارشناس پرستاری در بیمارستان‌ها و ۵ نفر در مراکز خدمات جامع سلامت	کارکنان آموزش‌دیده مورد نیاز (دارای مهارت فنی مشخص) برای اجرای برنامه
-	بیمارستان شبیه‌سازی شده	فضاها و عرصه‌های اختصاص مورد نیاز (موارد ترجیحی)
-	تخت پروفایل‌دار الکترونیکی، وسایل جابه‌جایی بیمار (بالابر ، اسلاید شیت، رولر)	تجهیزات اختصاصی عمده (سرمایه‌ای) مورد نیاز

ارزشیابی بحث شده است. ارزشیابی تکوینی برنامه به‌صورت سالیانه توسط همه ذینفعان شامل فراگیران، اساتید، مدیران

در برنامه آموزشی سال ۹۳ نیز این موارد وجود داشته است اما در برنامه آموزشی سال ۱۴۰۱ با جزئیات کامل در خصوص

بررسی مشکلات و چالش‌های گزارش‌شده در مورد برنامه، نظرسنجی انجام می‌گردد.

۶- در قسمت ضمائم برنامه آموزشی رشته پرستاری در مقطع کارشناسی پیوسته نیز مواردی از جمله منشور حقوق بیمار در ایران، آیین‌نامه اجرایی پوشش، اخلاق حرفه‌ای دانشجویان در محیط‌های آزمایشگاهی - بالینی و کدهای اخلاقی حرفه‌ای پرستاری گنجانده شده است.

گروه‌های آموزشی و مربیان بالینی در ارتباط با رضایت از محتوای آموزشی، روش‌های مورد استفاده در آموزش، روش‌های ارزیابی و امکانات آموزشی می‌بایستی صورت پذیرد. همچنین در ارزشیابی پایانی نیز از افراد ذینفع در ارتباط با رضایت از محتوای آموزشی، روش‌ها و آزمون‌ها، مناسب بودن دانش، نگرش و عملکرد فراگیران برای آینده مقایسه اهداف کسب‌شده برای فراگیران با اهداف مورد نظر آینده و

جدول ۲: دروس نظری در برنامه درسی‌ها و تغییرات ایجادشده در آن

برنامه درسی ۱۳۹۳			برنامه درسی ۱۴۰۱		
پیش‌نیاز یا هم‌زمان	واحد	نام درس	پیش‌نیاز یا هم‌زمان	واحد	نام درس
ندارد	۱	اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری‌های شایع در ایران	فناوری اطلاعات در پرستاری	۱	اصول و کلیات اپیدمیولوژی
-	-	-	ندارد	۱	انسان‌شناسی / جامعه‌شناسی در پرستاری
ندارد	۱	فرایند آموزش بیمار	روان‌شناسی فردی و اجتماعی، انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی در پرستاری	۱	فرایند آموزش به مددجو
ندارد	۴	اصول و مهارت‌های پرستاری	ندارد	۱/۵	اصول و مهارت‌های پرستاری
ندارد	۴	اصول و مهارت‌های پرستاری	اصول و مهارت‌های پرستاری	۱/۵	مهارت‌های پرستاری
فیزیولوژی	۱	بررسی وضعیت سلامت	فیزیولوژی، اصول و مهارت‌های پرستاری	۱/۵	فرایند پرستاری و بررسی وضعیت سلامت
اصول و مهارت‌های پرستاری	۲	مفاهیم پایه پرستاری	اصول و مهارت‌های پرستاری	۱	پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱
			پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه یک	۱	پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲
ندارد	۱/۵	پرستاری سلامت فرد و خانواده	اصول و کلیات اپیدمیولوژی	۱/۵	پرستاری سلامت فرد و جامعه
ندارد	۱/۵	پرستاری سلامت جامعه	پرستاری سلامت فرد و جامعه	۱/۵	پرستاری سلامت خانواده
ندارد	۱	پرستاری و بهداشت محیط	پرستاری و سلامت فرد و جامعه	۱	پرستاری و بهداشت محیط
داروشناسی، فرایند آموزش بیمار	۲/۵	پرستاری بهداشت مادر و نوزاد	داروشناسی، فرایند آموزش به مددجو، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه یک، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲	۲	پرستاری سلامت مادر و نوزاد

ادامه جدول ۲: دروس نظری در برنامه درسی‌ها و تغییرات ایجادشده در آن

نام درس	واحد	پیش‌نیاز یا هم‌زمان	نام درس	واحد	پیش‌نیاز یا هم‌زمان
پرستاری در اختلالات سلامت مادر	۱/۵	پرستاری سلامت مادر و نوزاد	پرستاری در اختلالات سلامت مادر و نوزاد	۲	پرستاری بهداشت مادر و نوزاد
پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۱	۲	میکروپوشناسی حذف‌شده است	پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۱	۳	
پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۳	۳/۵	پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۲	پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۳	۳	پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۲
پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۴	۲	پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۳	-	-	-
مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش مراقبت ویژه قلبی	۱/۵	پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۱-۴	مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های ویژه	۳	پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۱-۳
مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش مراقبت ویژه تنفسی	۱	پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۱-۴			
مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش مراقبت ویژه کلیوی (همودیالیز)	۰/۵	پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۱-۴			
پرستاری در فوریت‌ها	۱/۵	اصول و کلیات اپیدمیولوژی، داروشناسی و اصول مهارت‌های پرستاری، پرستاری در اختلال سلامت مادر و نوزاد، پرستاری بیماری‌های کودکان، پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۱-۴	پرستاری اورژانس در بحران‌ها و حوادث غیرمترقبه	۱/۵	اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری‌های شایع ایران، پرستاری در اختلال سلامت مادر و نوزاد، پرستاری بیماری‌های کودکان، پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۳-۱
پرستاری بیماری‌های کودکان	۲	پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۱، پرستاری حرفه‌ای: مفاهیم پایه ۲، پرستاری از کودک در خانواده و جامعه	پرستاری بیماری‌های کودکان	۳	پرستاری کودک سالم
پرستاری سلامت روان	۲	روانشناسی فردی و اجتماعی، انسان‌شناسی/جامعه‌شناسی در پرستاری	پرستاری بهداشت روان	۲	روانشناسی فردی و اجتماعی
اصول مدیریت خدمات پرستاری	۲	روانشناسی فردی و اجتماعی، انسان‌شناسی/جامعه‌شناسی در پرستاری، اخلاق پرستاری	اصول مدیریت خدمات پرستاری	۲	ندارد
مراقبت پرستاری در منزل	-	-	مراقبت پرستاری در منزل	۲	پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۳

جدول ۳: کارآموزی‌ها و تغییرات ایجادشده در آن

عنوان	توضیحات
تعداد کل واحد کارآموزی	نسبت به دوره قبل، واحد کارآموزی در سه سال اول از ۱۸ به ۲۰ افزایش و کارآموزی در عرصه نیز از ۲۰ به ۱۹ واحد کاهش یافته است.
پیش‌نیاز کارآموزی	برای تمام کارآموزی‌های از جمله در عرصه پیش‌نیازها مشخص شده است که در دوره قبلی وجود نداشت.
پرستاری بزرگسالان و سالمندان یک	از دوهیک واحد کاهش یافته است.
پرستاری بزرگسالان و سالمندان چهار	به ارزش یک ونیم واحد اضافه شده است.
پرستاری سلامت فرد و جامعه، خانواده و محیط	نسبت به دوره قبل که به صورت ادغام شده بود، در بازنگری جدید به صورت تفکیک شده برای هر یک از حیطه‌های "فرد و جامعه"، "خانواده و محیط" مشخص گردیده است.
پرستاری روان	کارآموزی‌های "پرستاری سلامت روان" و "پرستاری بیماری‌های روان" در دوره قبلی ادغام بود به صورت تفکیک شده درآمده است.
پرستاری در مشکلات شایع ایران	در بازنگری جدید حذف شده است.
اصول مدیریت خدمات پرستاری	از حالت کارآموزی در عرصه که در سال آخر کارشناسی ارائه می‌گردید به کارآموزی یعنی ارائه آن قبل از ترم هفت تبدیل شده است.
کارآموزی در عرصه پرستاری بزرگسالان و سالمندان ۴-۱	از هشت واحد به هفت واحد تقلیل پیدا کرده است.
کارآموزی در عرصه مراقبت‌های جامع پرستاری در بخش‌های ویژه	در دوره قبلی به صورت ادغام شده بوده و در بازنگری جدید به دو قسمت قلبی و تنفسی تفکیک شده است. تعداد واحدها نیز از سه به چهار افزایش یافته است.
شرح دوره	ساعت شیفت‌های شب در کارآموزی در عرصه از ۱۲ ساعت به ۱۰ ساعت تقلیل یافته است. در برنامه درسی ۱۳۹۳ تعداد شیفت‌های که دانشجو باید در طول ترم می‌گذراند مشخص بود اما در برنامه درسی ۱۴۰۱ تعداد شیفت‌ها در هرماه به تفکیک بیان شده است.
آزمون عملی نهایی	قبولی در آزمون عملی پس از اتمام کارآموزی در عرصه جهت فراغت از تحصیل در برنامه درسی قبلی ضروری بود که در بازنگری جدید حذف شده است.

بحث

به کادر درمان تحمیل می‌نماید. بنابراین موضوع مراقبت در منزل بیش‌ازپیش اهمیت پیدا کرده است و به نظر می‌رسد به‌درستی در برنامه درسی جدید پرستاری در نظر گرفته شده است تا پرستارانی تربیت شوند که در زمینه مراقبت در منزل دانش و مهارت لازم را داشته باشند. اگرچه درس مراقبت پرستاری در منزل از دروس نظری دانشجویان کارشناسی پرستاری حذف شده است ولی محتوای درسی آن‌که شامل مباحثی از تنفس، غدد و قلب بوده، در محتوای درس پرستاری بزرگسالان و سالمندان یک تا چهار گنجانده شده است.

این مطالعه باهدف، مقایسه تطبیقی برنامه درسی کارشناسی پرستاری ایران در سال ۱۴۰۱ با برنامه درسی پرستاری سال ۱۳۹۳ انجام شد و نتایج نیز در پنج فصل به صورت تفکیک شده بیان گردید. یکی از مهم‌ترین تغییرات نسبت به دوره قبلی اضافه شدن مراکز مراقبت در منزل به جایگاه شغلی دانش‌آموختگان می‌باشد. در جامعه کنونی با توجه به افزایش بیماری مزمن و افزایش رده سنی سالمندان، مراقبت از آنان یکی از اولویت‌های مهم نظام سلامت محسوب می‌شوند (۱۱، ۱۲). بستری‌های مکرر آنان در بیمارستان بار مالی به خانواده و دولت می‌افزاید و از طرفی بارمراقبتی را

علاوه بر تغییر در نقش‌های مورد انتظار، در ارتباط با مهارت‌های عملی مورد انتظار نیز فعالیت‌هایی مانند گرفتن نوار قلب، مراقبت از بیماران دارای چست تیوب، احیای پایه و پیشرفته بزرگسالان، بخیه زدن، اعمال محدودیت فیزیکی، پایش گلوکز خون، آماده‌سازی زمینه به‌صورت استریل اضافه‌شده است. یوسفی و همکاران (۲۰۱۷) نشان دادند که میزان انطباق درس "اصول و مهارت‌های پرستاری" با وظایف بالینی ۸۹/۶۹ درصد می‌باشد به‌طوری‌که مبحث مهارت مراقبت از جسد کمترین میزان انطباق با بالین را دارا می‌باشد. همچنین مبحث احیای قلبی ریوی در درس "پرستاری در بحران، فوریت‌ها و حوادث غیرمترقبه" میزان انطباق آن با بالین ۸۹/۱ درصد گزارش شده است (۱۶). بنابراین گنجاندن مواردی که رویکرد بالینی دارند در برنامه درسی پرستاری امر مهمی تلقی می‌شود که اقتدار و استقلال پرستاران در بالین را افزایش می‌دهد.

از نکات مهم دیگر در برنامه درسی جدید اضافه شدن دروس جدید است. اضافه شدن درس "انسان‌شناسی و جامعه‌شناسی" موجب می‌گردد تا دانشجویان با فلسفه و مراقبت پرستاری از نگاه علوم انسانی آشنا شوند و به درک بهتری از جایگاه انسان به‌عنوان دریافت‌کننده خدمات سلامت در عرصه‌ی جامعه دست یابند. ایجاد نگاه عمیق‌تر به موضوعات انسانی، جامعه‌شناختی و تأثیر آن بر مراقبت از مددجویان از اهداف این درس است. از دیگر دروس جدید، اضافه شدن "فرایند پرستاری" می‌باشد هدف آن طبقه‌بندی مشکلات بالفعال بیماران در قالب تشخیص‌های پرستاری ناندا و آشنایی با اصول مراقبت از مددجو در قالب مراحل پنج‌گانه فرایند پرستاری می‌باشد.

علاوه بر این، در تشریح هر یک از دروس نظری مواردی از جمله تشخیص‌های پرستاری، روش تدریس و روش ارزیابی دانشجویان به‌طور کامل ذکر شده است درحالی‌که در برنامه درسی قبلی جزئیات کمتری موردتوجه قرار گرفته بود. تأکید بر استفاده از "عبارات مشترک استاندارد" در ثبت گزارش پرستاری شده است که موجب تسریع روند مستندسازی و تضمین‌کننده آموزش به بیمار به‌صورت صحیح

همچنین فلسفه، ارزش‌ها و باورها در برنامه درسی جدید به‌گونه‌ای بیان شده است که نگاهی توأم با جامع‌نگری، رعایت ارزش‌های انسانی، یادگیری مستمر بر اساس روش‌های نوین و استفاده از فرآیند پرستاری به‌عنوان چارچوب علمی انجام مراقبت‌های پرستاری را موردتوجه قرار داده است. این در حالی است که در فلسفه پرستاری ایران در برنامه درسی ۹۳ صرفاً بر فرهنگ اسلامی و توجه بر معنویات تأکید شده بود. با مروری بر اهداف رشته پرستاری در ایران مشاهده می‌شود که فلسفه و اهداف رشته پرستاری در برنامه درسی ۱۴۰۱ تطابق بیشتری با یکدیگر پیدا کرده‌اند. در خصوص انتظارات اخلاقی از فراگیران نیز توجه به حرفه‌گرایی و آیین‌نامه اخلاق پرستاری و آداب اسلامی در برنامه پرستاری جدید موردتوجه قرار گرفته است. خضولو و همکاران (۲۰۱۳) بیان داشتند که حرفه‌ای شدن و حرفه‌ای عمل نمودن از شاخص‌های توسعه حرفه‌ای در پرستاری است و به نظر الزامی است که پرستاران، رهبران و مدیران پرستاری در راستای توسعه بسترهای لازم برای ایفای نقش حرفه‌ای برنامه‌ریزی‌های مناسبی اتخاذ نمایند (۱۳).

در ارتباط با نقش‌های مورد انتظار از دانش‌آموختگان پرستاری، نقش مدیریتی به سایر نقش‌ها همانند مراقبتی، حمایتی/ مشاوره‌ای، آموزشی و پژوهشی اضافه شده است. نتایج مطالعه جنتی و همکاران (۲۰۲۰) نشان داد که پرستاران نیاز دارند در زمینه وظایف مدیریتی همانند انجام کار با منابع محدود در دسترس، کنار آمدن با تغییر در خدمات بهداشتی و معرفی ایده‌های جدید آموزش‌های لازم را دریافت نمایند (۱۴). همچنین روشن زاده و همکاران (۲۰۱۸) در مطالعه خود بیان داشتند که وقتی پرستاران مدیریت و برنامه‌ریزی خدمات را در سطح گسترده در جامعه انجام می‌دهند، استقلال حرفه‌ای آن‌ها بیشتر می‌شود (۱۵). بنابراین گنجاندن آموزش‌های لازم در خصوص وظایف مدیریتی در برنامه پرستاری ضروری به نظر می‌رسد که در بازنگری جدید هم به آن توجه شده است.

پرستاری همواره در انتخاب بهترین روش یاددهی و توانمند ساختن دانشجویان در یادگیری مهارت‌ها با چالش روبرو هستند. آنان باید از فنون و روش‌های ارزشیابی منطبق بر اهداف آموزشی استفاده نمایند. امروزه دانشجویان پرستاری، تمایل دارند که مدرس آن‌ها از شیوه‌های آموزشی که تعاملی بوده و منعکس‌کننده دنیای واقعی پرستاری است، استفاده نمایند. با توجه به ماهیت عمل محور حرفه پرستاری استفاده از روش‌های تدریس نوین علاوه بر دروس نظری، می‌بایستی برای دروس عملی و بالینی نیز در نظر گرفته شود (۲۰). علاوه بر روش تدریس، نحوه ارزشیابی نیز دارای اهمیت می‌باشد. استفاده از ارزشیابی مناسب عنصر اصلی در بهبود کیفیت یاددهی و یادگیری است. ارزشیابی فرصتی را برای دانشجویان ایجاد می‌کند تا خود را مورد پایش قرار داده و بازخورد مناسب را دریافت نمایند (۲۱). لذا توجه به روش‌های مختلف ارزشیابی دانشجویان در برنامه درسی جدید باعث نزدیک شدن دانشجویان به یادگیری مؤثر می‌شود.

نتیجه‌گیری

پایه‌های برنامه درسی بازنگری شده‌ی جدید بر دو اصل مهم و کلیدی فرآیند پرستاری و توسعه نقش جامعه نگری در پرستاری به‌منظور توجه ویژه به سلامت جامعه استوار است. فراهم‌سازی مراقبت مبتنی بر فرآیند پرستاری برای دانشجویان پرستاری موجب می‌گردد تا پاسخ‌های متنوع انسانی در حالات مختلف سلامتی و بیماری، مراقبت فرد محور و کل‌نگر ارتقاء یابد. از سوی دیگر تغییرات نمای دموگرافیک بیماری‌ها، نمای جمعیتی و بروز هم‌زمان بیماری نوپدید مانند کرونا، رشته پرستاری را نیازمند ایجاد تغییراتی در زیربنا و شایستگی‌های لازم دانش‌آموختگان جهت گذر از تمرکز بر مراقبت حاد به مراقبت جامعه‌محور روبرو ساخته است. صلاحیت‌های اساسی کسب‌شده در دانش‌آموختگان ماحصل برنامه درسی می‌باشد و در برنامه جدید سعی بر آنست تا با کمک تغییرات ایجادشده گامی در جهت تضمین سلامت آحاد جامعه برداشته شود.

می‌باشد. به عبارتی استفاده از عبارات استاندارد تشخیص‌های پرستاری ناندا^۱ که یکی از مهم‌ترین و پرکاربردترین عبارات استاندارد بین‌المللی در همه جهان برای مراقبت‌های پرستاری است موجب می‌گردد تا کاربرد پرستاری به دانش روز دنیا نزدیک شود (۱۷). بابایی و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه خود نشان دادند که میزان کلی انطباق عبارات ثبت‌شده پرستاران در گزارش‌های پرستاری با تشخیص‌های پرستاری ناندا به میزان ۱۴/۷٪ می‌باشد که این میزان بسیار کم بوده و نشان‌دهنده محدودیت استفاده از طیف وسیع تشخیص‌های پرستاری در ایران است (۱۸). لذا توجه به تشخیص‌های پرستاری در برنامه درسی جدید نقطه قوتی برای آن محسوب می‌شود تا دانشجویان از دوران دانشجویی با این تشخیص‌ها آشنا شده و در بالین آن‌ها را به کار ببرند. همچنین در برنامه درسی جدید، مدرسین در دروس آمار زیستی، اپیدمیولوژی، میکروبیولوژیست، انگل‌شناسی، فارماکولوژیست بالینی، اطلاع‌رسانی پزشکی، ایمنولوژی، ژنتیک پزشکی الزامی و دروس جامعه‌شناسی و روانشناسی به‌صورت ترجیحی در نظر گرفته‌شده‌اند. به عبارتی به حضور نیروهای علوم پایه در کنار اساتید بالینی تأکید شده است و می‌بایستی مدیران دانشکده و مدیران گروه این مورد را مدنظر قرار دهند. همچنین در ارتباط با فضاهای و عرصه‌های اختصاصی موردنیاز، یکی از موارد ترجیحی در رشته کارشناسی پرستاری به‌کارگیری بیمارستان شبیه‌سازی شده می‌باشد. همان‌طور که نیک روان مفرد و همکاران (۲۰۱۳) بیان داشتند که استفاده از روش شبیه‌سازی باعث افزایش اعتمادبه‌نفس دانشجوی پرستاری در برخورد با یک مصدوم بی‌ثبات، تعیین اولویت‌ها و کمک‌رسانی در زمان مناسب می‌شود (۱۹).

علاوه بر اشاره به نیروی انسانی و امکانات موردنیاز جهت تدریس، در بازنگری جدید به روش تدریس و ارزشیابی برای هر درس توجه ویژه‌ای شده است. یکی از مهم‌ترین اصول در آموزش به‌کارگیری شیوه تدریس مناسب است. مدرسین

^۱ NANDA

تشکر و قدردانی

بدین وسیله نویسندگان از کلیه افرادی که در مراحل نگارش این مقاله همکاری کردند، کمال تشکر و قدردانی را دارند.

تضاد منافع

در این پژوهش هیچ‌گونه تعارض منافی توسط نویسندگان گزارش نشده است.

مشارکت نویسندگان:

- (۱) مفهوم‌پردازی و طراحی مطالعه، یا جمع‌آوری داده‌ها، یا تجزیه و تحلیل و تفسیر داده‌ها: همه نویسندگان
- (۲) تهیه پیش‌نویس مقاله یا بازبینی آن جهت تدوین محتوای اندیشمندانه: همه نویسندگان
- (۳) تأیید نهایی دست‌نوشته پیش از ارسال به مجله: همه نویسندگان

References

1. Imani A, Asadizaker M. A comparative study of Iran's Undergraduate Nursing Education System with the School of Maryland, USA 2023. *Journal of Medical Education and Development*. 2023.
2. Valizadeh L, Nemati H. Nursing Undergraduate Curriculum in Iran and the University of Copenhagen, Denmark: A Comparative Study. *Journal of Nursing Education*. 2023;12(5):1-11.
3. Maddineshat M, Burzo SR, Cheraghi F. Comparative study of undergraduate nursing program in national university of Singapore and Iran. *Iranian Journal of Nursing Research*. 2020;15(4):69-82.
4. Azizi S, Nobahar M, Babamohamadi H. Undergraduate nursing curriculum at Iranian and universities and widener university in the USA. *Journal of Nursing Education (JNE)*. 2019;8(2):9-19.
5. Farrokhi S, Borzou SR, Nooreddini A, Tehrani TH. Comparative study of Iranian bachelor's nursing education system with UAE: A Descriptive-Comparative study. *Journal of Nursing Education (JNE)*. 2023;11(6):11-23.
6. Borzoo S-R, Cheraghi F, Nabavian M, Afshari A. A comparative study of Iran and America bachelor of nursing course. *Nursing Development in Health Journal*. 2019;10(2):41-56.
7. Bell T, Blazek J, Elsea K, Morris T. Increasing Exposure to Primary Care Nursing Through Curriculum Revision and an Innovative Nursing Minor. *Nurse Educator*. 2023;48(1):49-53.
<https://doi.org/10.1097/NNE.0000000000001267>
8. Oermann MH. Curriculum Revision: Making Informed Decisions. *Nurse Educator*. 2019;44(1):1.
<https://doi.org/10.1097/NNE.0000000000000630>
9. Meyer G, Shatto B, Delicath T, von der Lancken S. Effect of Curriculum Revision on Graduates' Transition to Practice. *Nurse Educator*. 2017;42(3):127-32.
<https://doi.org/10.1097/NNE.0000000000000325>
10. Jiménez-Gómez MA, Cárdenas-Becerril L, Velásquez-Oyola MB, Carrillo-Pineda M, Barón-Díaz LY. Reflective and critical thinking in nursing curriculum. *Rev Lat Am Enfermagem*. 2019;27:e3173.
<https://doi.org/10.1590/1518-8345.2861.3173>
11. Jannat Alipoor Z, Fotokian Z. COVID-19 and the Elderly with Chronic diseases: Narrative Review. *Journal of Military Medicine*. 2022;22(6):632-40.
12. He X-W, Lai J-S, Cheng J, Wang M-W, Liu Y-J, Xiao Z-C, et al. Impact of complicated myocardial injury on the clinical outcome of severe or critically ill COVID-19 patients. *Zhonghua xin xue guan bing za zhi*. 2020;456-60.
13. Khezerloo S, SalehMoghaddam A, Mazloom S. Assessment of nurses professional roles in hospitals affiliated to Mashhad University of Medical Sciences. *Hakim Journal*. 20.۵۱-۳۴۶:(۴)۱۵;۱۳
14. Jannati N, Ameri A, Salmanizadeh F. Assessment Of The Most Important Educational Needs Of Nursing Staff: A Case Study. *Nursing And Midwifery Journal*. 2020;18(9):722-31.

15. Roshanzadeh M, Aghaei M, Kashani E, Pasaeimehr Z, Tajabadi A. Strategies of Professional Nursing Autonomy. Scientific Journal of Nursing, Midwifery and Paramedical Faculty. 2018;4(1):1-5.
16. Yousefi A, Amini A, Ehsanpour S, Mahmoudian R. Conformity of Nursing Clinical Courses with Nursing Job Responsibilities in Tabriz University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2017;17(0):186-95.
17. Varzeshnezhad M, Rassouli M, Zagheri Tafreshi M, Kashef Ghorbanpour R. Validation of mapping and usage ability of clinical care classification system in nursing documentation in neonatal intensive care units. Health Information Management. 2013;10(5):645-54.
18. Babaei N, Rassouli M, Farahani AS, Manoochehri H, Beykmirza R, Varzeshnejad M. Compliance and frequency of nursing diagnoses registered in pediatric oncology wards with Nanda nursing diagnosis. Hayat. 2020;26.(۲)
19. Nikravan-Mofrad M, Zohari Anboohi S. The effect of simulation training method on enabling student nurses in advanced pre-hospital operation. Iranian Journal of Cardiovascular Nursing. 20۰۸-۳۲:(۴)۱;۱۳
20. Shohani M, rasoli m, nasrolahi a. Comparison of. Journal title. 2023;1402(1):0.-
21. Tomás CC, Oliveira E, Sousa D, Uba-Chupel M, Furtado G, Rocha C, et al. Proceedings of the 3rd IPLeia's International Health Congress : Leiria, Portugal. 6-7 May 2016. BMC Health Serv Res. 2016;16 Suppl 3(Suppl 3):200.

Comparison of changes in the undergraduate nursing curriculum in 2022 and 2013: A Comparative Study

Mahbobeh firooz¹, Leila Jouybari¹, Hamideh Mancheri², Gholam Reza Mahmoodi-Shan²

1. Department of Nursing, Faculty of Nursing and Midwifery , Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

2. Department of Nursing, Nursing Research Center, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

Corresponding author: Gholam Reza Mahmoodi-Shan, Department of Nursing, Nursing Research Center, Golestan University of Medical Sciences, Gorgan, Iran

E-Mail: mahmoodigh@yahoo.com

Submitted: 20 June 2024

Accepted: 10 December 2024

Abstract

Background & Aim: Curriculum revision is an essential process that is periodically conducted to enhance the clinical competency of nursing graduates. It is crucial for administrators and policymakers to stay informed about changing in nursing curriculum in order to effectively plan for the future. The present study aims to compare the nursing bachelor's curriculum in 2022 with its previous iteration.

Methods: This study is an applied and descriptive-comparative research. To facilitate the study, Bereday's four-step model was employed which includes description, interpretation, comparison, and conclusion.

Results: The curriculum for 2022 consists of five chapters. Notable changes compared to the previous curriculum include the addition of two new theoretical courses on the nursing process and human sociology, and the exclusion of the nursing care at home. Moreover, the nursing process, central to nurses' duties, is emphasized throughout all courses.

Conclusion: The revisions made to the 2022 curriculum seem to prioritize highlighting the nursing process, incorporating a holistic approach into nursing practice, and emphasizing community health. It is crucial for nursing managers to ensure the presence of both basic science and clinical instructors as outlined in the course structure.

Keywords:

curriculum, nursing, comparative study

How to Cite this Article: Firooz M, Jouybari L, Mancheri H, Mahmoodi-Shan GH. Comparison of changes in the undergraduate nursing curriculum in 2022 and 2013: A Comparative Study. Journal of Torbat Heydariyeh University of Medical Sciences. 2024;12(3):40-53.